

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เกิดขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2540 – 2541 และผลของค่าเงินบาทลอยตัว ทำให้ภาคอุตสาหกรรมของไทยประสบปัญหาอย่างหนัก และไม่สามารถพึ่งพาภาคอุตสาหกรรมอื่นต่อไปได้ จากสาเหตุดังกล่าวทำให้หลายฝ่ายเริ่มมุ่งการพัฒนาภาคเกษตรกรรม เพราะเห็นว่าภาคเกษตรกรรมไม่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยรุนแรงเท่ากับภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากการผลิตสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ใช้ปัจจัยการผลิตภายในประเทศ ดังนั้นจึงส่งผลให้ประเทศไทยต้องปรับทิศทางการพัฒนาเกษตรกรรม ให้มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ประหยัด ถูกหลักวิชาการ และส่งเสริมให้มีการผลิตที่หลากหลาย เพื่อช่วยลดความเสี่ยงและความไม่แน่นอนของราคาผลผลิต สำหรับจังหวัดเชียงใหม่ พืชที่สำคัญและได้รับความสนใจจากเกษตรกรจำนวนมากคือ กระเทียม ทั้งนี้กระเทียมเป็นพืชพื้นเมืองเก่าแก่และรู้จักกันดีทั่วโลก อีกทั้งกระเทียมยังมีคุณสมบัติในการเป็นสมุนไพรรักษาโรคต่าง ๆ ได้ และเกษตรกรก็นิยมปลูกในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศ เพราะมีสภาพอากาศหนาวเย็นเหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืชชนิดนี้ ประกอบกับเกษตรกรมีพื้นที่เพาะปลูกจำกัด ทำให้ต้องปลูกแต่พืชที่มีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น เพื่อให้มีรอบการผลิตและผลตอบแทนที่ได้รับหลายครั้งต่อปี กระเทียมส่วนใหญ่จะปลูกหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวแล้วอาศัยฟางข้าวมาใช้ประโยชน์ในการปกคลุมต้นกระเทียมที่เริ่มปลูกใหม่ กระเทียมจึงถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของเชียงใหม่ โดยมีพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม ในปี 2542 – 2543 จำนวน 45,384 ไร่¹ จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ปลูกกระเทียมได้แก่² อำเภอฝางมีพื้นที่ปลูก เท่ากับ 7,380 ไร่ อำเภอแม่เมาะ มีพื้นที่ปลูก เท่ากับ 6,080 ไร่ อำเภอเชียงดาวมีพื้นที่ปลูก เท่ากับ 5,023 ไร่ อำเภอไชยปราการมีพื้นที่ปลูก เท่ากับ 5,215 ไร่ และอำเภอแม่แตงมีพื้นที่เพาะปลูกกระเทียมจำนวน 3,262 ไร่³ เกษตรกรอำเภอแม่แตงมีการปลูกกระเทียมเป็นพืชหลัก แต่พื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่อยู่รอบบริเวณของเขื่อนแม่จัด ซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตเกษตรน้ำฝน จึงทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่มีความแน่นอน ตลอดจนไม่สามารถควบคุมการเพิ่มผลผลิตได้อีกทั้งเกษตรกรไม่สามารถประมาณการรายจ่ายหรือต้นทุนที่แน่นอนได้

¹ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่, 2543.

² เรื่องเดียวกัน

³ เรื่องเดียวกัน

ประกอบกับในปัจจุบันมีการแข่งขันด้านการส่งออกมากขึ้น ราคาผลผลิตเกษตรกรรมในตลาดโลกถูกกำหนดในตลาดของผู้ซื้อ บางปีราคาผลผลิตตกต่ำมาก ทำให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนต่ำหรือขาดทุน จนเป็นภาระของรัฐบาลต้องประกันราคาผลผลิตที่ได้

ด้วยปัญหาและข้อจำกัดดังกล่าวนี้ ผู้ทำการศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาหาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกกระเทียมของเกษตรกรอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในปี 2543 และเพื่อเป็นข้อมูลใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนเพาะปลูกกระเทียมในอำเภอแม่แตง แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนของการปลูกกระเทียมของเกษตรกรในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

(1) ขอบเขตการศึกษา

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้เป็นเกษตรกรในอำเภอแม่แตง ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ปลูกกระเทียมพันธุ์พื้นเมือง ปี 2543 โดยมีพื้นที่เพาะปลูกระหว่าง 1 - 20 ไร่ โดยอำเภอแม่แตงมีทั้งสิ้น 13 ตำบล แต่บริเวณที่เพาะปลูกกระเทียมมีทั้งสิ้น 4 ตำบล จำนวน 573 ราย โดยเลือกตัวอย่างจากเกษตรกรจำนวน 172 ราย⁴ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Simple Random Sampling)

(2) วิธีการศึกษาและเก็บข้อมูล

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกกระเทียมในเขตอำเภอแม่แตง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 172 ราย และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากเขตที่ปลูกกระเทียม 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลห่อแล จำนวน 33 ราย ตำบลอินทขิล จำนวน 77 ราย ตำบลบ้านเป้า จำนวน 32 ราย และตำบลแม่หอพระ จำนวน 30 ราย

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปลูกกระเทียม ข้อมูลวิชาการ หนังสือและข้อมูลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(3) นิยามศัพท์ คำศัพท์ที่สำคัญในการจัดทำงานค้นคว้าโดยอิสระดังนี้

“ต้นทุน” หมายถึง ต้นทุนที่ใช้ทั้งสิ้นในการปลูกกระเทียมของเกษตรกรใน เขตอำเภอแม่แตง

“ผลตอบแทน” หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกกระเทียมของเกษตรกรในเขตอำเภอแม่แตง

⁴ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, พิมพ์ครั้งที่ 2, 2535) : หน้า 38.

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ

(1) ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกกระเทียมของเกษตรกร ในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเกษตรกร ผู้ที่สนใจลงทุน และผู้สนใจอื่น ๆ ใช้เป็นข้อมูลเพื่อเป็นการตัดสินใจในการที่จะลงทุนปลูกกระเทียมในอนาคต

(2) ให้ทราบปัญหาต่าง ๆ ในการปลูกกระเทียม อันเป็นแนวทางสำหรับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องใช้ในการพิจารณาวางแผน พัฒนางานส่งเสริมการเกษตรเกี่ยวกับการปลูกกระเทียม เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่